

Rekonstrukce strakonického hradu

Realizace projektu na rekonstrukci části strakonického hradu, která je ve vlastnictví Jihočeského kraje, znamená novou etapu v existenci muzea, jeho další činnosti a směřování.

V lednu 2018 uspělo muzeum v 52. výzvě IROP. Projekt „Obnova vybraných objektů v areálu NKP strakonický hrad“ dostal finanční podporu z EU ve výši 102 047 031,- (90%), příspěvek MMR 6 002 766,90 Kč (5%) kofinancování JČK 12 005 533,10 (10%). Celková výše financování projektu 120 055 331 ,- Kč. Ke 30.6. 2018 byly uzavřeny veškeré expoziční prostory a sály, které podléhaly rekonstrukci.

JČK vypsal VR na dodavatele stavby, které vyhrála firma Pohl a.s. Roztoky u Prahy. Smlouva byla podepsána a staveniště předáno 17. července 2018.

Po dvou a půl letech stavební práce na třech objektech byly ukončeny a prostory předány zpět uživateli k 31.12. 2020. Byly realizovány nákladem **78 052 227,72 Kč**.

Dokončeny a převzaty byly restaurátorské práce na nástěnných malbách ve všech objektech a restaurování kamenných prvků v celkové výši **6 690 395 Kč**.

Na stavební rekonstrukci navazuje tvorba nových expozičních včetně interiérového osvětlení a AV techniky, která by měla být dokončena v letošním roce.

Výtvarné řešení expozičních navrhl kolektiv architektů: H. Fetterle, M. Čejka a V. Lstibůrek, grafické práce provádí grafik Petr Liška.

VR na dodavatele interiérů vyhrála firma REVKO Praha. Zahájení prací v březnu roku 2020 však spadlo do období covidové pandemie, která se podepisuje i na termínech dokončovacích prací v interiérech.

Ohlédnutí zpět

Stavební úpravy probíhaly v tzv. Bavorském paláci, kde je umístěno muzeum, v budově bývalého děkanství s kapitulní síní a ambitem (dříve komenda maltézskeho řádu) a ve spojovacím krčku mezi I. a II. nádvořím.

Předmětem rekonstrukce jsou stavební úpravy i muzejní expozice. Na hraně životnosti byla elektřina, rozvody vody i kanalizace. Připojením na dálkové vytápění budou nové expozice temperovány, takže mohou být v provozu po celý rok. Tím bude rozšířena nabídka akcí a podpořen i rozvoj cestovního ruchu ve městě. Rekonstrukcí skladových prostor získává muzeum nové sály pro přednáškovou, výstavní a edukační činnost. Nové je i sociální zařízení a prostor pro odpočinek. Výstavbou výtahu ve spojovacím krčku mezi I. a II. nádvořím se hradní expozice alespoň částečně zbaví bariér. Nové expozice představí 5 hlavních oblastí, které jsou pro město Strakonice typické: textilní výroba, výroba motocyklů, zbraní a další prům. výroba ČZ, dudácká a loutkářská tradice. V prostorách bývalé komendy maltézskeho řádu, kterou v roce 2015 koupil JČK od římsko-katolické církve za cca 5 mil. Kč, vzniká zcela nová, v ČR jediná, expozice věnovaná historii a současnosti tohoto řádu ve spojení s historií města. Předmětem dotace je také restaurování nástěnných maleb a kamenných prvků v celém objektu. Samozřejmě tato velká stavební činnost si vyžádala i jisté oběti, a to v podobě uzavření objektu na 3 roky. Expozice muzea jsou od 1.7. 2018 do druhé poloviny letošního roku 2021 uzavřeny. Celkem se jedná o rekonstrukci prostor o výměře cca 2300m².

Průběh rekonstrukce

Po šesti měsících rekonstrukce, tedy **od července 2018 do konce roku 2018**, byly vybourány všechny novodobé příčky, odstraněny podlahové konstrukce včetně násypů stejně jako novodobé palubkové stropy. Pod nimi se ukázaly původní nosné stropní trámy, které po ošetření zůstanou jako pohledové a vrátí tak sálům jejich někdejší vzhled. Minulostí jsou i veškeré novodobé omítky. Zaměstnanci stavební firmy z útrob hradu odstranili desítky kubických metrů nevhodných materiálů – zeminy, násypů, suti, omítek, desek a cihel. S ohledem na charakter

historického objektu to bylo často možné jen s využitím lidské síly.

Obrovské změny byly velmi rychle patrné například v přízemní části hlavního paláce. Vybouráním nevhodných příček vznikl prostorný a světlý edukační sál a bývalý sklad u kamenného stolu se začal měnit ve víceúčelový sál s původní klenbou.

Rok 2019 byl v pracovním harmonogramu vyčleněn jednotlivým řemeslům. V prostorách bývalého děkanství byla během prvního pololetí dokončena základní instalace elektrických sítí. Podařilo se dokončit hrubé rozvody ústředního topení a zdravotně technické instalace. Pokračovaly rovněž restaurátorské práce v rokokovém salóнку a sousedního salonku. Všechny místnosti či chodby již mají vnitřní omítky.

Hotova je také šachta pro výtah, kterým se návštěvníci muzea z I. hradního nádvoří dostanou do prostoru někdejšího děkanství.

Zásadní změnou v kapitulní síni je pokládka podlahového vytápění, které je již ve zkušebním provozu. Totéž platí i pro bývalé skladové prostory muzea v hradním paláci, které budou určeny k přednáškovému, výstavnímu a edukačnímu činnosti.

V samotném hradním paláci se největší objem letošních prací týkal sanace stropů, jejich statického zajištění a zesílení pomocí traverz. Tesaři pracovali rovněž na zesílení některých částí krovu. Dalším problémem bylo statické zajištění některých zdí. Jejich poškození bylo natolik vážné, že musely být vynášeny na ocelové nosníky, na které byla přenesena váha z uhnílitých trámů.

Muzeum nechalo provést dendrochronologický průzkum u 40 trámů z různých sálů. Bylo zjištěno následující: Nejstarší stropní trámy byly zhotoveny z borovic a smrků kácených v letech 1353-1355. Dále byly datovány konstrukce zhotovené ze smrků, borovic a bříz pokácených v letech 1404-1409 a smrků kácených v letech 1461– 1462, 1547-1549 a 1664.

Téměř každý trám měl uhnílit či jinak poškozená zhlaví a bylo nutné je protézovat a nosnost podpořit ocelovými nosníky. Nyní jsou všechny podlahy a stropy zajištěny a podlahy ve 3. NP i zaklopeny.

Zajímavosti

Do kapitulní síně se spotřebovalo 1,5km podlahového potrubí, celkově ho na celém objektu je položeno kolem 5 km.

Silnoproudé kabely jsou namontovány v délce 11 km, slaboproudé kabely v délce 5 km. Bylo odkryto a opraveno 280 m² trámových stropů. V průběhu rekonstrukce bude položeno cca 900m² cihlové dlažby repasováno nebo opraveno 300 ks dveří a oken.

Nové objevy

Již v prvních měsících stavební rekonstrukce byly učiněny objevy mimořádné historické hodnoty. Například mezi kapitulní síní a palácovou zdí byl nalezen do té doby zazděný unikátní prostor. Je zde kompletně dochovaná stratigrafie archeologických vrstev starých více než 500 let.

Vzácný objev byl učiněn i v prostorách bývalého děkanství. Při odstraňování stropního podhledu byly nalezeny dvě široké desky s malovaným plátnem a 4 široká prkna. Jedná se patrně o části středověkého oltáře datovaného do pol. 16. století.

V jednom ze sálů v objektu bývalé komendy byly odkryty rozsáhlé nástěnné malby, které jsou datovány do poloviny 18. století (období rokoka). Jedná se o čtyři průhledy do krajiny. Podle odhadů restaurátora jde nejspíše o krajinu Itálie či Malty. Pracovníci muzea dali sálu název „Rokokový salónek“. Na obnově nástěnných maleb v salóнку pracovali tři restaurátoři celkem deset měsíců.

Nástěnné malby byly objeveny a zrestaurovány i ve vedlejším salonku. Zde se jedná pouze o pruhy podél zdí a výklenky oken a dveří. Překvapení čekalo na odborníky i v přízemí hradního

paláce, které najde využití jako edukační sál. Na jedné ze stěn se totiž nachází erb Velkopřevora Othenia Bernarda Maria Lichnowskeho – Wardenberga, který byl významným představitelem řádu maltézských rytířů, symbolizujícího charitu 19. století. I tato nástěnná malba byla restaurována.

Stejným "ozdravným" procesem prošla také klasicistní, dekorativně malovaná okenní špaleta, která byla rovněž objevena v budoucí edukační místnosti. Malovaná špaleta z 19. století vhodným způsobem výtvarně propojuje malbu erbů.

Skutečným klenotem jsou potom více než 600 let staré dřevěné trámy se šablonovou výmalbu ukryvané pod podlahou v bývalé expozici 19. století.

Veškeré objevené předměty i nástěnné malby budou po rekonstrukci zpřístupněny veřejnosti.

Restaurování předmětů pro expozice

V souvislosti s přípravou nových expozic je potřeba zrestaurovat i řadu předmětů, které jsou v majetku Muzea středního Pootaví.

Zásahy restaurátorů si vyžádají i předměty, jež budou k vidění v expozici věnované Řádu maltézských rytířů a jsou vypůjčené. Jde například o ciborium, relikviář, plechové cedule s erby maltézských rytířů, pluvíál s maltézským křížem či portrét johanitského kněze.

Do péče odborníků se už dostaly například i benátské zrcadlo, cechovní korouhve, cechovní pokladnice, socha svaté Anny z Kraselova, pletací stroj na fezy a žakárový stav ze 30. let minulého století.

S finančním přispěním Jihočeského kraje jako zřizovatele muzea byly už v roce 2016 odstartovány záchranné práce na součástech loutkového divadla, které pocházejí z pozůstalosti slavných loutkářských rodů Lagronů a Kopeckých. Také divadlo se v celé kráse představí návštěvníkům v roce 2021 jako součást nové stálé expozice loutek a loutkového divadla.

Kromě jiného se restaurování dočkají i další plastiky, které budou umístěny v bývalé hradní kapli, kapitulní síni či ambitech.

Aby nové expozice návštěvníkům muzea nabídly skutečně plnohodnotný zážitek, bylo nezbytné přistoupit k nákupu některých předmětů nebo nechat vyrobit kopie originálních a těžce dosažitelných exponátů.

Proto došlo k nákupu několika desítek dud z Čech i ze zahraničí, z nichž některé jsou skutečnými unikáty. Díky rozšíření dudácké sbírky se tak muzeum postupně stalo vlastníkem největší sbírky dud ve střední Evropě.

Rozšířena bude i sbírka motocyklů. V rámci nové expozice muzeum kromě jiného představí cestovní motocykl Cagiva Roadster 200. Tento stroj zhotovili ve firmě ČZ v samém závěru motocyklové výroby v 90. letech minulého století. Brány podniku tehdy opustilo pouhých několik stovek kusů tohoto čtyřtaktu. Velkým obohacením muzejních sbírek, ale i budoucí expozice je silniční závodní motocykl ČZ 125 z roku 1957, který muzeum pro tyto účely zakoupilo.

Se Strakonice byla po staletí spjatá socha Strakonické madony. Jedná se o významnou památku gotického sochařství, vyrobenou z jedlového dřeva. Originál se však nyní nachází v klášteře sv. Anežky České v Praze. Protože ani toto cenné výtvarné dílo by v novém strakonickém muzeu nemělo chybět, rozhodlo se o pořízení kopie madony, stejně tak i kopie Strakonické piety, jejíž originál je opět v Národní galerii.

K vidění bude ve Strakonících rovněž faximile Donační listiny Karla V. datované 22. března 1530 v Castello Franco d'Emilia. V latinském textu stojí, že císař Karel V. postupuje na věčné časy z titulu sicilského krále řádu Johanitů ostrovy Malta, Gozo, Comino a pevnost Tripolis na severofrancouzském pobřeží. V expozici najdou návštěvníci i faximili buly papeže Pascala, v níž je potvrzen řád Sv. Jana Jeruzalemského. Originály listin jsou uloženy v Národní knihovně ve Valettě na Maltě.

Některé nové předměty do sbírek se daří získávat i díky ochotným lidem. V roce 2019 muzeum

v tisku uveřejnilo zprávu, že shání lékařské nástroje z doby 1. světové války. Získalo několik sad originálního lékařského náčiní a nástrojů z doby Rakouska-Uherska.

V jednání je získání dobových oděvů rytířů, zbroje, šperků a dalších zajímavostí, které budou součástí expozice.

Námořní úspěchy budou prezentovány např. formou modelů lodí. Charitativní část bude připomínat interiér jednoho vagonu sanitního vlaku, které jezdily a převážely raněné za I. sv. války především na východní frontě.

Expozice budou doplněny dotykovými obrazovkami s množstvím fotografií a zajímavých textů, animovanými filmy apod.

PhDr. Ivana Říhová

18. 2. 2021, Strakonice